

JØRGEN MOE (1813 - 1882)

"Dikterpresten" Jørgen Moe er selvsagt best kjent som parhesten til P. Chr. Asbjørnsen, og det er først og fremst eventyrene vi forbinder ham med. Men Moe hadde også en fin, liten produksjon av lyrikk. Han er blant forgrunns-skikkelsene i det som er kalt "det nasjonale gjennombrudd", der Welhaven var det dominerende navn.

Jørgen Moe satte sitt virke som eventyr- og folkeminneresamler langt høyere enn sin egen diktning, men det er ikke mange lyrikere som har skrevet mer populære dikt enn ham: Seterjentens søndag, Det lysned' i skoven, Fanitullen, Blomster-Ole. Og han er også en av de første i Norge som tar barneboken på alvor. Den lille "I Brønden og i Kjærnet", som bygger på hans egne barndomsminner fra Moe gård på Ringerike, står som klassikeren på dette området.

Det litterære livet til Jørgen Moe strakte seg over 19 år, etter 1859 kom det ikke flere bøker fra hans hånd. Han hadde nok med sitt prestekall som førte ham fra Krødsherad til Drammen og derfra til Vestre Aker før han i 1875 ble biskop i Christiansand stift. Men tross den lille produksjonen (de samlede verkene utgjør bare to små bind) er Jørgen Moe et sentralt navn i det nittende århundres litteratur- og kulturhistorie.

Moes førsteutgaver er til dels enkle å skaffe og ikke særlig dyre (diktsamlingene), dels ekstremt vanskelige. Av Norske Folkeeventyr eksisterer det neppe med enn 10 eksemplarer i komplett stand, og prisen vil ligge på nærmere 100 000 kroner. Folkevisesamlingen fra 1840 er trolig nesten like sjelden, men selvsagt ikke på noen måte så dyr, kanskje 10 000, og noe lignende må en nok regne med for et godt eksemplar av "I Brønden og i Kjærnet".

For en oversikt over Jørgen Moes enkeltdikt, se Skougaard - katalog II s. 39 - 42.

JØRGEN MOES FØRSTEUTGAVER:

- 1840: Samling af Sange, Folkeviser og Stev i Norske Almuedialekter. Med en Indledning. P.T. Malling.
Innbinding: Kartonasje.
I forordet står det at boken er utkommet i et "meget ubetydeligt" opplag, dette betyr antagelig færre enn 100 eksemplarer.
- [1841] -1843: Norske Folkeeventyr samlede ved Asbjørnsen og Jørgen Moe. Første Deel. Johan Dahl.
Utkom i 3 hefter, som – muligens – senere ble utgitt i originalbind. Av en planlagt Anden Deel utkom bare første hefte i 1844.
- 1850: Digte. Feilberg & Landmark. (Boken ble egentlig utgitt i 1849).
Innbinding: Hellsjirtingbind.*
I tidligere utgaver av Norske Førsteutgaver har vi oppgitt at det foreligger eksemplarer trykket på velin. Etter å ha gjennomgått en rekke førsteutgaver av boken, kan vi slå fast at boken ble trykket på et meget tykt papir. Papirkvaliteten varierer dog noe, også forekommende i ett og samme eksemplar. Andre utgave ble trykket på ordinært papir.
- 1851: I Brønden og i Kjærnet. Smaahistorier for Børn. Feilberg & Landmark.
Innbinding: Kartonasje (grønn eller hvit).*
- 1855: At hænge på Juletræet. Nogle faa Digte. P.F. Steensballe.
Innbinding: Kartonasje.
- 1859: En liden Julegave. Gammelt og Nyt. P.F. Steensballe.
Innbinding: Omslag, typografisk. Hellsjirtingbind.

Vi nevner også:

- 1862: Digte til Udenadlæsning. (Nærmest til Brug for Christiania Borgerskoles lavere Klasser). Samlede af B. Essendrop og Jørgen Moe. Cappelen.